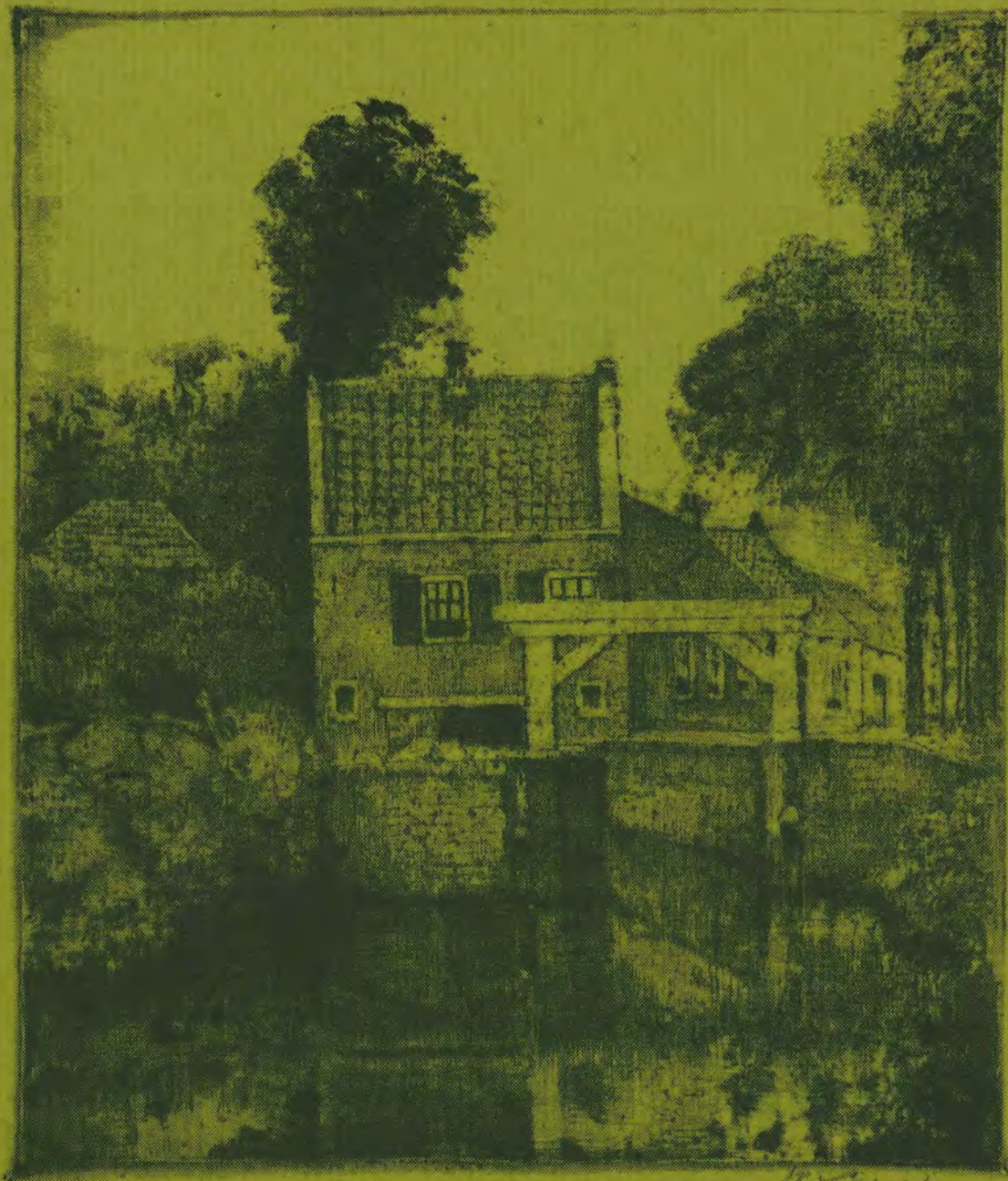

Historische Kring Maarssen

BRINKHOF

AANNEMINGSBEDRIJF

MACHINEKADE 6, MAARSSSEN

TELEFOON

61456

VOOR:
**HUIZEN, FLATS, BUNGALOWS
en BOERDERIJEN**

**de
vecht
streek**

VOOR:
**TAXATIES, HYPOTHEKEN
en FINANCIERINGEN**

VOOR:
ALLE SOORTEN VERZEKERINGEN

UW MAKELAAR ★

UW ASSURANTIE ADVISEUR ★

Sinds 1935 in Maarssen, Raadhuisstraat 21-a, tel.: 03465-64644
Sinds 1976 in Maarssenbroek, Duivenkamp 739, tel.: 03465-67791

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: Drs D. Dekker, voorzitter, J.H. Sagel, secretaris, Schokkingstraat 17, 3601 XK Maarssen, tel.: 03465-61457, N. van Tricht, penningmeester, giro: 2907376, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, Mevr. S.W. Talen-Stooker, A. de Zwart, Mevr. J.G. Zwijns-Brink.

Redactie: J.N. Servaas, D. Dekker, W. Smits en A. de Zwart. Redactie-administratie: J.F. Besier, Kemperstraat 2, 3601 WK Maarssen.

9e Jaargang no. 2, september 1982

Het orgaan verschijnt 4 x per jaar.

Kringnieuws

1. Tweede lustrum

Op 11 september 1982 zal het tien jaar geleden zijn dat de Historische Kring Maarssen werd opgericht. Door een gift van de Centrum Bank, welke wij ontvingen ter gelegenheid van de opening van haar nieuwe vestiging in het winkelcentrum Bisonspoor, kunnen wij aan dit jubileum wat extra aandacht besteden. Zoals uit het onderstaande mag blijken, hebben wij getracht ter gelegenheid van dit feestelijk gebeuren een uitgebreider en gevarieerder najaarsprogramma samen te stellen dan andere jaren het geval was. Er is naar onze mening voor elk wat wils, zodat naar wij hopen alle leden en overige belangstellenden in de historie van de gemeente Maarssen met genoeg het tweede lustrum van de Kring zullen beleven.

2. Verzamelaars in Tienhoven

Een aantal van onze leden in Tienhoven, waaronder de familie A. Hogenhout en de heren J. van Eyk en Th. Schouten, organiseren met steun van de Kring op vrijdag 17 september van 20.00 tot 22.00 uur en op zaterdag 18 september van 11.00 tot 15.00 uur in het dorpshuis de Veenkluit een tentoonstelling van verzamelingen. Op deze expositie, die door onze voorzitter geopend wordt, zal men behalve de verzamelingen van de genoemde personen bestaande uit collecties prentbriefkaarten, pijpenkoppen, oude schaatsen en prenten, ook veel verzamelingen van andere bewoners van Tienhoven kunnen bewonderen. Hierbij o.a. oude gereedschappen uit de bakkerij en het thans geheel verdwenen veenderijbedrijf, miniatuur fietsmodellen, speelgoed-auto's en amateur schilder- en tekenwerk met als onderwerp de naaste omgeving.

3. Bustocht naar Amerongen

Op zaterdagmiddag 9 oktober '82 kunt U deelnemen aan een excursie naar het kasteel Amerongen te Amerongen. Maximaal 50 personen kunnen aan deze bustocht naar het in 1977 door de Stichting Utrechtse Kastelen aangekochte en sinds die tijd voor publiek opengestelde kasteel, deelnemen.

Opgeven voor deelname kan door het storten van f 13,50 per persoon op postgiro-rekening no.: 711140 t.n.v. de heer J.H. Sagel te Maarssen. Als de excursie volgeboekt is, krijgt U het betaalde bedrag zo spoedig mogelijk retour.

De bus vertrekt om 13.00 uur van het Pieter de Hooghplein in Maarssen en zal daar om ca 17.30 uur terug zijn. Het programma omvat een bezoek aan het kasteel met rondleiding, bezichtiging tuinen en parken rond het kasteel en het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer ter plaatse.

4. Diavoorstelling basisscholen

Gedurende de eerste twee weken van oktober verzorgt de vereniging dia-voorstellingen op een tiental basisscholen in de gehele gemeente en een jeugd-puzzeltocht door

oud Maarssen. Werkstukken die de schoolkinderen in deze periode maken over de geschiedenis (van Maarssen) kunnen op zaterdag 30 oktober '82 de gehele dag in het Zand tentoongesteld worden.

5. Historische Kring Dag

Onder het motto *'Door de leden voor de leden'* houden wij op zaterdag 30 oktober van 's morgens 9.30 tot 's middags 16.30 een open huis in het nieuwe sociaal cultureel centrum Het Zand aan het Harmonieplein te Maarssen. Voor deze gelegenheid hebben wij in dit gebouw diverse ruimtes gehuurd, waarin aan **alle** leden de mogelijkheid wordt geboden **zelf** activiteiten te ontplooiën. We denken hierbij aan het vertonen van films, dia's of foto's welke in Maarssen gemaakt werden. Voor projectoren zal gezorgd worden. Verder: het showen van verzamelingen of voorwerpen die van historisch belang zijn, zoals ansichtkaarten, prenten, boeken enz. Ook zal er informatiemateriaal aanwezig zijn over het werk van de vereniging en kunnen er oude periodieken gekocht en geruild worden. Behalve de expositie van de werkstukken van de schooljeugd hopen wij ook nog enige voorwerpen uit de nog steeds jammer genoeg voor ouderen moeilijk toegankelijke gemeentelijke oudheidkamer te kunnen tonen.

6. Slot Zuylen

Dinsdagavond 2 november komen wij om 20.00 uur bijeen in het Slot Zuylen te Oud-Zuilen. Het leek ons een goed idee, nu het Slot Zuylen van Maarssen uit zo makkelijk bereikbaar is geworden, één van onze lezingen in dit mooie oude kasteel te houden. Het verheugt ons bijzonder dat wij voor deze avond Professor J. Renaud uit Amersfoort, die als archeoloog werkzaam is aan de Rijksuniversiteit Utrecht, bereid vonden voor onze Kring een lezing te verzorgen. De heer Renaud zal op deze avond met behulp van dia's het één en ander vertellen over de vondsten gedaan bij de restauratiewerkzaamheden aan het slot in 1981. Met deze vondsten uit de toen tijdelijk drooggelegde slotgracht kon vastgesteld worden, dat slot Zuylen ouder was dan tot dan werd aangenomen.

7. Concert N.H. kerk Maarssen

Het oudste monument van Maarssen is de N.H. kerk aan de Kerkweg. In deze schitterend gerestaureerde kerk, met zijn tufstenen toren uit de twaalfde eeuw, organiseren we als afsluiting van de feestelijkheden, een barokconcert op zaterdagavond 13 november '82. Op deze avond, aanvang 20.00 uur, zullen evenals bij onze eerste lustrum het geval was Ingrid Deij (fluit) en Jan Janssen (clavecimbel) concineren.

Na de pauze zal de heer Janssen ook het onlangs gerestaureerde Meere orgel bespelen. De voornamelijk korte, luchtige stukken van verschillende componisten worden door mevrouw Deij van een toelichting voorzien.

Gezien de vrij hoge kosten die deze avond met zich meebrengt, zijn we genooddaakt voor dit concert een bescheiden toegangsprijs te vragen. Hiertoe zullen een paar bestuursleden vanaf ca 19.30 uur bij de ingang van de kerk kaarten verkopen.

Prijs voor volwassenen f 5,00 en kinderen (tot 18 jaar) f 2,50.

J.H. Sagel (secretaris).

MAARSSSEN OMSTREEKS 1882

De Historische Kring bestaat tien jaar, zeker een reden voor het schrijven van een herdenkingsartikel. Moet dat dan een opsomming worden van feiten en gebeurtenissen uit het oprichtingsjaar? Of zou het aantrekkelijker zijn als we niet tien maar honderd jaar teruggaan en over Maarssen schrijven, zoals het was rond 1882?

We hebben voor het laatste gekozen.

Algemeen

In 1882 waren Maarssen en Maarssenbroek reeds 25 jaar verenigd, maar zijn Maarsseveen, Tienhoven en Zuilen nog zelfstandige gemeenten. Maarssen en Maarsseveen met respectievelijk 1948 en 1352 inwoners werkten wel op vele gebieden samen. Ze hadden dezelfde burgemeester, Jhr J.C. Strick van Linschoten en dezelfde secretaris, P.A. Rendorp.

De kinderen uit beide gemeenten bezochten één school, de gemeenteschool in de Breedstraat, waar J.C. Bolman, hoofd en G.A. Schenk, E.A. Stout en de dames J.C. Seilberger en P.G. Pieters onderwijs gaven. In 1882 bezochten 225 kinderen de school. Er was geen leerplicht. Ieder jaar verschijnt een lijst met namen van kinderen die geen onderwijs genieten. Honderd jaar geleden bleven in Maarssen 18 meisjes en 17 jongens verstoken van onderricht in lezen, schrijven en rekenen. Bovendien blijkt uit het jaarverslag van Bolman, dat meisjes de school vroegtijdig verlaten en dat kinderen dikwijls onder allerlei voorwendsels worden thuis gehouden.

In de Breedstraat waren twee kostscholen, een voor jongens in Vechtevoort (nu apotheek) met slechts 10 leerlingen (de school wordt in 1890 opgeheven) en een voor meisjes met 34 leerlingen in het huis waar zich nu de kapsalon van Agterberg bevindt.

In de lokalen van de openbare school werden bovendien onder leiding van een directeur (tevens hoofd van de lagere school) en 5 onderwijzers, 26 mannelijke kwekelingen en 10 vrouwelijke kwekelingen opgeleid tot onderwijzer(es). Na 1890 worden de Rijksnormaallessen in Vechtevoort gegeven.

Het Maarsseveense Raadhuis was op de Kaatsbaan, links van de stalhouderij en het café van W. Boot, dus schuin tegenover de vleeshouwerij van J. Dorresteyn die zich in 1882 in de Nassaustraat (toen Achterdijk) vestigde. De Maarssense raad vergaderde in een van de bovenlokalen van het schoolgebouw in de Breedstraat (nu muziekschool).

Twee andere lokalen deden daar dienst als trouwzaal en burgemeesterskamer. De Rooms-Katholieke ingezetenen van beide gemeenten gaan in 1882 nog naar hun oude kerk op de Straatweg tegenover Goudestein. Logement de Eenhoorn in de Breedstraat zal echter twee jaar later worden afgebroken voor de bouw van de nieuwe Heilige Hart-kerk.

Het beredeneerd jaarverslag van de gemeente Maarssen spreekt in 1882 van twee kerkelijke gemeenten en twee kerkgebouwen - die der Hervormden aan de Kerkweg en die der Rooms Catholieken aan de Straatweg. Uiteraard vermeldt het niet de Hoogduitse Synagoge, want die stond in Maarsseveen, links van de Jodenkerksteeg.

In hetzelfde verslag lezen we over drinkwater: *'Voornamelijk pomp- en welwater - meest helder en goed van smaak'*. Maar in 1886 werd het water van de vijf openbare pompen onderzocht en het verslag daarover zegt dat volgens het scheikundig onderzoek één pomp, de Nortonpomp, deugdelijk is, drie welpompen slecht en de vijfde zeer twijfelachtig.

Maarssen had in 1882 voor haar straatverlichting: gasverlichting aangevuld met petroleumverlichting op de Zandweg bij Vechtenstein en op de Binnenweg bij de Driesprong.

Op de staat van het politie-wezen van 1882 wordt vermeld, dat Willem van de Velde, geboren in 1820, de gemeente-veldwachter is. Hij geniet f 365,- als tractement en is voor zijn aanstelling in 1858, zes jaar in militaire dienst geweest. Buitengewoon veldwachter zijn: Lambertus Klarenbeek, geb. in 1833, Jan Evert van der Horst (1837) en Jacob van Vredendaal (1833). Zij doen voornamelijk dienst als nachtwacht en 'genieten' 80 cent per nacht gedurende de zes wintermaanden en 50 cent per nacht in de overige maanden. In de zomermaanden doet slechts één van hen dienst.

Maarssen was in 1882 nog een agrarische gemeente. Met Maarssenbroek, maar zonder Maarsseveen, levert het 1261 mud aardappelen, 1015 mud winterwortelen en 902 mud mangelwortelen. De gezamenlijke veestapel was:

16 springstieren, 583 melkkoeien en vaarzen, 145 kalveren en pinken, 90 paarden, 7 ezels, 30 bokken en geiten, 143 schapen.

Vanzelfsprekend zag Maarssen in 1882 er anders uit dan nu. Huize Termeer, bewoond door Mr du Marchie van Voorthuysen, besloeg met haar uitgestrekte tuinen een groot deel van het huidige centrum; eerst na 1903 worden hier Emmaweg, Julianaweg, Parkweg, Termeerweg en Beekweg aangelegd. Langs de Straatweg lagen geen fabrieken, maar boomgaarden, onder meer op de plaats waar nu de Friezenstraat, Cambier - Strick van Linschoten- en Egginkstraat lopen.

De kermis en zijn tegenstanders in 1882

De Maarssense kermis heeft in de vorige eeuw vele, felle tegenstanders gehad (zie jg. 1, pag. 52). In 1882 richtten 135 ingezetenen van Maarssen en Maarsseveen zich tot de Raad der gemeente Maarssen met het verzoek tot afschaffing van de kermis over te gaan. In hun request noemen zij de kermis een overbodige instelling, die slechts stoffelijke voordelen oplevert voor de enkele ingezetenen, die het tappersbedrijf uitoefenen. Zij achten de morele schade veel groter: geldverkwisting en misbruik van sterke drank. Zij herinneren de Raad aan de drankwet, waarmee de Regering onlangs 'iets deed om de morele toestand van ons volk voor meer achteruitgang te bewaren.' Onder de 135 handtekeningen komen vele namen voor uit het middenstandsbedrijf o.a. van J. van Arkel, H. Peeters, G. Bijvank en J. Thiers (allen bakkers), G. J. Maureau, Schipperijn, Meulemeester, Ockhorst, Spijker en vele anderen. De brief werd in september na afloop van de kermis geschreven, naar aanleiding van *'allerlei soort van ongebondenheid.'* Hoe dan ook, de kermis draait nu honderd jaar later, nog steeds en een request om afschaffing ligt zeker niet in de lijn van de verwachting.

Harddraverij te Maarssen

Een jaar eerder vragen Jhr J.M. Huydecoper te Maarsseveen en H.J. Kok te Maarssen toestemming om in september een harddraverij van paarden te organiseren op de Rijksstraatweg. Zij spreken van een nationaal feest, waaraan grote kosten verbonden zijn, maar wijzen erop dat dit volksvermaak (!) veel vertier in de gemeente brengt en daardoor ook voordeel voor vele ingezetenen afwerpt.

Zij vragen aan de Gemeenteraad van Maarssen geldelijke ondersteuning uit de gemeentekas. De Commissaris des Konings verleent vergunning onder de volgende voorwaarden:

1. dat de schade aan weg, bermen en beplanting veroorzaakt ten spoedigste wordt hersteld.
2. dat de stremming ter plaatse door waarschuwborden bekend wordt gemaakt.
3. dat de bestrating langs de rijbaan met een zware zandlaag wordt bedekt.

De Maarssense Gymnastiek vereniging van 1882

In 1878 kreeg Maarssen als een van de eerste kleinere gemeenten een gymnastiekzaal. Deze was gelegen aan het eind van het schoolplein, nu plein achter Telkamp. Na de opening van het gymnastiekgebouw in de Gaslaan deed het dienst als openbare kleuterschool en later als opslagplaats voor gemeentewerken. Overdag werd de zaal natuurlijk gebruikt voor schoolgymnastiek. De schoolgymnastiek werd gegeven door meester E.A. Stout, tevens oprichter van de eerste Maarssense Gymnastiek Vereniging (M.G.V.). De vereniging krijgt het vrije gebruik van de zaal, maar verplicht zich de kosten voor verwarming en verlichting te vergoeden.

Helaas, het aantal leden blijft zeer klein. Slechts een achttal jongemannen uit de kringen van de economisch sterkeren treden toe. Tweemaal per week krijgen ze gedurende één uur les. Reeds in 1882 meldt het bestuur dat de heer E.A. Stout als directeur zijn functie heeft neergelegd. De heer Venema volgt hem op en al spoedig verzoekt het bestuur (J. Peelen en G. Wernink) toestemming om in plaats van gymnastiekoefeningen, schermlessen te mogen geven. In november 1883 echter, zijn er maar drie leden over en wordt de vereniging opgeheven.

Het kastje van bakker Peeters

De uitstalkastjes, 'uitstekende' etalages bij bakkerswinkels waarvan we in Maarssen nog een voorbeeld hebben bij bakker Post in de Kaatsbaan, hebben niet alleen historische waarde, maar zijn naar de mening van velen ook een lust voor het oog. Op 14 december 1881 vraagt bakker J.C. Peeters van de Langegracht 97 (nu Van Veldhuizen, nr 24) aan B en W van Maarssen vergunning voor het bouwen van een uitstekende kast tot verfraaiing van zijn zaak en tot berging van zijn waren. De vergunning wordt gegeven voor een kast, hoog drie meter, breed 1 m 32 cm en diep 45 cm. Toen het huis na 1945 een andere bestemming kreeg, werd het kastje afgebroken. In hetzelfde schrijven verzoekt Peeters ook toestemming voor het planten van een jonge boom op dezelfde plaats der oude en in de lijn der andere bomen. De bomen en hekjes op de Langegracht werden gekoesterd door de bewoners. Op 31 augustus 1881 richt de weduwe van Jan van Heek, geboren Van Rijn, de moeder van de boekdrukkers die een boekhandel hadden in de Breedstraat (later Goetheer), zich met verschuldigde achting tot B en W om toestemming tot het plaatsen van een nieuw ijzeren hekje voor haar woning op de Langegracht. De grachtenwal was eigendom van de bewoners, maar het gemeentebestuur hanteerde strenge voorschriften bij het verlenen van bouwvergunningen van welke aard dan ook. In dit geval wil Mevrouw Heek het nieuwe hek zegge en schrijve acht centimeter verder plaatsen dan toegestaan bij het oude vervallen hek. Zij motiveert haar verzoek met de opmerking dat zij met acht centimeter meer, de boom kan sparen die binnen het oude hek staat.

De nieuwe loop van de Keulse Vaart: het emotionele gesprek van de dag in 1882

De gemeente Maarssen werd in grote verwarring gebracht toen de Regeringsplannen met betrekking tot de nieuwe Rijnvaartweg bekend werden. We zouden enige afleveringen van ons periodiek nodig hebben om alle voorstellen en de beargumenteerde tegenvoorstellen te kunnen weergeven. Eén ding is zeker: de beroering was groot en het Regeringsvoorstel van 1881 werd als rampzalig ervaren door de Maarssense ingezetenen. Maarssen wou voor elke prijs de Keulse Vaart, dat was de Vecht, binnen de bebouwde kom behouden. Maar hoe zou Maarssen er nu hebben uitgezien als het voorstel van de gezamenlijke Raden van Maarssen en Maarsseveen door het Rijk was overgenomen? Het voorstel op acht gedrukte vellen weergegeven, hield onder meer in: De Schippersgracht met haar 16 huizen en erven zou worden gesloopt, eveneens het Heerenlogement (nu Prins te Paard), de Vechtbrug, Logement de Eenhoorn, Huis Termeer, Hazenburg en Vechtzicht op de Binnenweg. Verdwijnen zouden ook: van de plaats Doornburgh 800 m² grond en verplaatsing van het hek; van de plaats Bolenstein 1000 m² wandelterrein; de Langegracht zou gedeeltelijk worden gedempt met als voordeel volgens het voorstel, dat de bewoners met hun rijtuigen hun huizen konden bereiken!

In een gewijzigd Regeringsvoorstel van 1883 is sprake van een vaste brug over een gekanaliseerde Vecht bij Heuvelsoord en Bagatelle. Bovendien zou volgens dat plan de Vechtbocht bij het Slijk worden afgesneden, waardoor Gansenhoeft, Leeuwenburg en Geesbergen in een geïsoleerde omgeving waren gekomen. Nu, na honderd jaar, zijn we erg blij dat alle genoemde voorstellen nimmer gerealiseerd zijn.

Dick Dekker.

Wie woonden honderd jaar geleden in Maarssen?

Die vraag volledig beantwoorden zou te veel ruimte vragen. We maakten het ons gemakkelijk door een lijst over te schrijven, waarop alle namen staan van de mannelijke inwoners die in 1887 werden aangeslagen voor de personele belasting. Die lijst is tevens interessant omdat achter de namen de beroepen zijn vermeld. Opvallend is het grote aantal veehouders - 34.

Het ontbreken van namen van bekende Maarssense families als: Thiers, Van Ginkel, Van Laatum, Van Putten, Meulemeester, Van Hal, Buys, Versteeg, enz. is eenvoudig te verklaren. Zij woonden aan de Maarsseveense kant van de Kaatsbaan, of op de Herengracht, Diependaalsedijk of in de Lanen.

Zo woonde schoenmaker Joh. Thiers met zijn gezin in de Kaatsbaan no. 12. Het woord zonder achter een naam kan betekenen, dat de belastingplichtige welgesteld was, zonder werk of te oud was voor werk.

Zeker is dat de namen van de bewoners die in hele kleine huisjes woonden, en daarvan waren er vele in Maarssen, niet op de lijst voorkomen.

D.D.

1. Adriani M.A.	predikant	22. Braat D.N.	winkelier
2. Akker E. van den	veehouder	23. Brouwer S.	notaris
3. Albers J.	winkelier	24. Brandsma Dr R.	arts
4. Arkel J. van	bakker	25. Brey J.	veehouder
5. Beszelzen L.	pannenbakker	26. Bos j.	veehouder
6. Broekman P.	zonder	27. Burggraaf Ph.	veehouder
7. Breukelen Ph. van	winkelier	28. Beukhof J.	veehouder
8. Broekman J.	winkelier	29. Bruijn G. de	veehouder
9. Beszelzen A.	bakker	30. Bolman J.L.	onderwijzer
10. Blankensteijn C.	tuinman	31. Becker D.P.	schrijnwerker
11. Boom A.	tapper	32. Caspers Mr J.H.	zonder
12. Beest C.W.E. van Voorst van	zonder	33. Demoed J.	koetsier
13. Beukhof P.	veehouder	34. Dolmans A.	timmerman
14. Beukhof A.	zonder	35. Dolder W. van	veehouder
15. Beuker J.G.	hovenier	36. Drumpt D. van	ontvanger der Reg.ie
16. Boot W.	timmerman	37. Doorn C. van	banketbakker
17. Boelhouter C.	schipper	38. Deijs P.	rijksveldwachter
18. Bijvank G.	bakker	39. Elias G.H.A.	zonder
19. Bos E.	winkelier	40. Elling C.	zonder
20. Buddingh Jan	schoenmaker	41. Essink J.G.H.C.	pastoor
21. Buddingh H.	schoenmaker	42. Eck Jan van	veehouder

43. Ekelschot C.	koopman	96. Kouffeld M.	koffiehuishouder
44. Ebbenhout J. Kuiper	landbouwer	97. Klarenbeek A.	tapper
45. Eijk J.J. van	winkelier	98. Konst B.C.	onderwijzer
46. Eekma D.	apotheker	99. Kool A.	veehouder
47. Feddema J.H.	gem.te veldwachter	100. Kemp Arie	veehouder
48. Floor W.A.	rijtuigverhuurder	101. Kooten P. van	veehouder
49. Floor J.L.	veehouder	102. Lettink C.	koopman
50. Floor J.	arbeider	103. Lamie D.	metselaar
51. Fonke C.H.	arbeider	104. Lugt W. van der	tuinman
52. Fonke J.	metselaar	105. Lange P. de	veehouder
53. Fulpen R. van	metselaar	106. Leedeman Frederik	zonder
54. Galen F.A.J.A.	controleur	107. Maureau G.P.	zonder
55. Grimm J.W.	schilder	108. Mandersloot G.	veehouder
56. Griffioen Joh.s	veehouder	109. Meij G.G. de	tapper
57. Groot D. de	veehouder	110. Meij G.H. de	timmerman
58. Griffioen J.J.	melkboer	111. Manden C. van der	werkmán
59. Heek G.J. van	bouwkundige	112. Menke A.H.	slagersknecht
60. Heuvel D. van den	koopman	113. Munneke H.A.	ambtenaar
61. Hertog H. den	zonder	114. Mette H.	winkelier
62. Heek H.M.	boekverkoper	115. Member J.C.	zonder
63. Houssart P.M.	barbier	116. Megchelsen J.	veehouder
64. Hildebrand J.C.	behangen	117. Menke Nicolaas	winkelier
65. Heus A.L. de	vleeschhouwer	118. Niekerk Jan van Kóten	bode
66. Heezik C. van	schipper	119. Níkerk E.	veehouder
67. Hoogendoorn K.	gasfitter	120. Nieman G.	smid
68. Herwaarden C.H. van	stationschef	121. Oostrum A.	veehouder
69. Hamoen P.	veehouder	122. Overmann J.	zonder
70. Hofman J.	schoenmaker	123. Pos G.	metselaar
71. Houssart L.	barbier	124. Phaff C.	timmerman
72. Hageman Dzn H.	metselaar	125. Peelen B.	koopman
73. Hagedorn H.	koopman	126. Ponthiere C.J.B. de	zonder
74. Hoffmann A.I.A.C.	zonder	127. Peeters H.	bakker
75. Heuvel J.H. van den	rietdekker	128. Ros J.C.	veehouder
76. Hakman A.J.	weesvader	129. Ros H.H.	veehouder
77. Heek Jan	boekverkoper	130. Ríkkelman J.	gruttersknecht
78. Hulst Johs.Gers.	scheepmaker	131. Ringler A.K.	winkelier
79. Jarman A.	zonder	132. Reimus H.H.	schipper
80. Jong J.P. de	barbier	133. Rossum J.M. van	zonder
81. Jager D. de	tuinman	134. Rijk H. de	veehouder
82. Jager G. de	schipper	135. Rendorp P.A.	gem.te secretaris
83. Jansen Hendr.	zonder	136. Ruis K.	slijter
84. Kasteleijn L.J.	koopman	137. Rietveld K.H.	horlogemaker
85. Kleine E.G.F.H. Smit	schrijver	138. Rood M.	koopman
86. Kok H.J.	gem.te ontvanger	139. Ríkkelman P.	winkelier
87. Kool van Herens H.J.W.	kastelein	140. Rijn W.L. van	veehouder
88. Krop J.R.	postdirecteur	141. Rossum Adrs. van	veehouder
89. Kreeft W. van der	bleeker	142. Rijnenburg D.	zonder
90. Kruijff A. de	hovenier	143. Snel H.G.	zonder
91. Kloet H. de	zonder	144. Strick van Linschoten Jhr J.C.	burgemeester
92. Klap H.	zonder		winkelier
93. Kors P.	zonder	145. Schuurs J.C.	veehouder
94. Klein Huibert	bakker	146. Soest W. van	tuinman
95. Kúpfér J.	onderwijzer	147. Scholten H.	

148. Schoenmaker W.	veehouder	166. Verkroost B.	tapper
149. Switzar Johs Leons	zonder	167. Velden M. van der	smid
150. Schoonderbeek G.	koopman	168. Verkerk Ph.	koopman
151. Schaik G. van	winkelier	169. Visser W.	koopman
152. Schenk G.A.	onderwijzer	170. Vlist Arie van de	veehouder
153. Stout E.A.	onderwijzer	171. Verkleij C	veehouder
154. Soest H. van	veehouder	172. Verdam E.C.	veehouder
155. Smorenborg L.	veehouder	173. Verkerk, Gerrit	vleeschhouwer
156. Sloet tot Oldhuis, W.H. baron	zonder	174. Voorsteegh A.C. zn Jan	zonder
157. Thissen M.L.H.	zonder	175. Winter J.	deurwaarder
158. Toorn C. van den	veehouder	176. With Ph. de	veehouder
159. Tricht Corns van	winkelier	177. Wel, J. van der	zonder
160. Toorn Wzn A. van den	veehouder	178. Wernink J.P.	steenfabrikant
161. Toorn Wzn Willem van den	veehouder	179. Wijn W.P. de	bakker
162. Uittewaal G.	veehouder	180. Willegenburg J.J. van	schilder
163. Uijl C. den	werkman	181. Weber J.Ph.	zonder
164. Veeren J.P.H.C.	zonder	182. Zwaan W.	timmerman
165. Vorster J.M.	kostschoolhouder	183. Zeldenrijk M.	veehouder

DE SNAAFBURG

Maarssen en de daar doorheen stromende Vecht hebben in de loop der eeuwen een sterk wisselende rol gespeeld in de geschiedenis. Een van die rollen was die van 'recreatiegebied' voor vele Amsterdamse kooplui. De vele buitens uit de 17e en 18e eeuw getuigen daar nog steeds van.

De vele vredige prentjes die bekend zijn over deze buitenplaatsen doen niet vermoeden dat Maarssen een paar eeuwen daarvoor een belangrijke militaire functie had in de vele oorlogen en oorlogjes die werden gevoerd tussen elkaar beconcurrerende bisschoppen, graven en andere adellijke heren.

Langs de Vecht, een belangrijke Noord-Zuid verbindingsweg en handelsroute in de Middeleeuwen, bevonden zich een groot aantal sterkten.

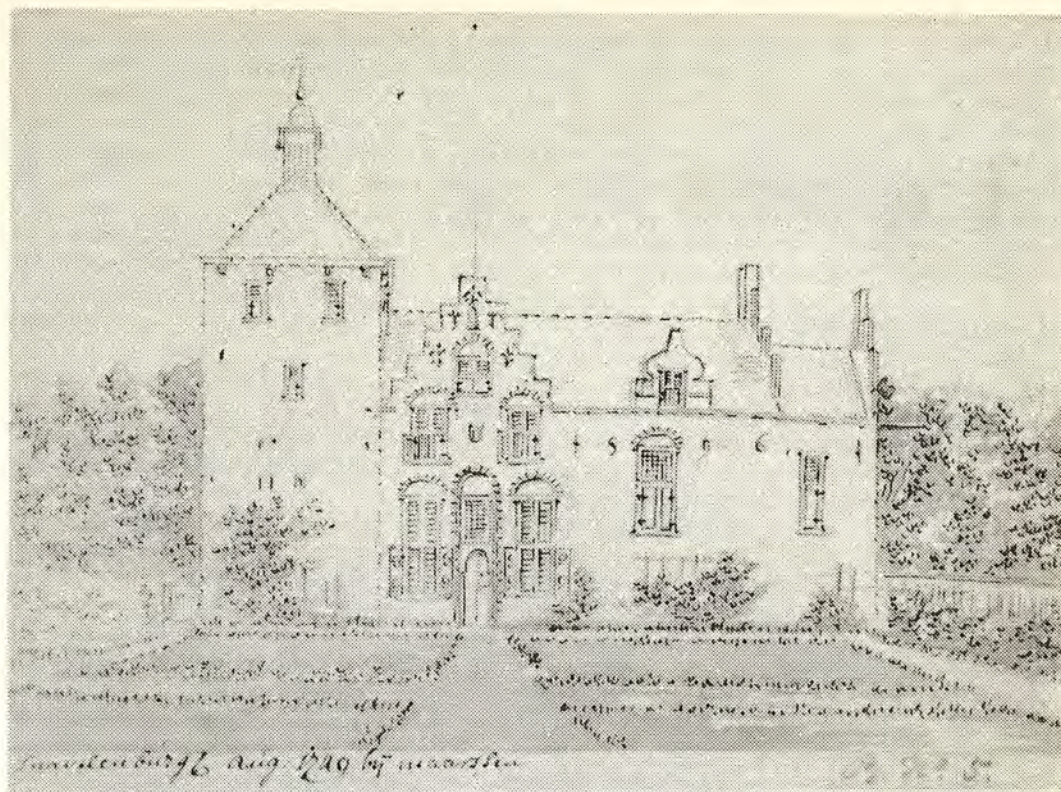
Maarssen was zeker niet onderbedeeld; er bevonden zich hier vier 'kastelen', waarvan er slechts één (overigens in sterk veranderde staat) nog te zien is, namelijk Bolestein.

Van de andere drie, Oostweerd (op de plaats van de boerderij naast het zg. kininegat), Ter Meer (op de plaats van het postkantoor) en de Snaafburg (ten zuiden van de wijk De Reizende Man) is niets tastbaars meer te vinden. We zijn dus voor gegevens omtrent deze

gebouwen en hun bewoners aangewezen op het archief en tot archeologisch onderzoek. Wat betreft het laatste is het niet de bedoeling dat een ieder die een vermoeden heeft dat er ergens iets 'op te graven' valt dat zomaar kan doen, hoewel de verleiding bij zowel Oostweerd (met zijn sterke verhoging) en de Snaafburg (het stuk binnen de 'grachten') wel erg groot is. Er mag echter alleen (met toestemming van de archeologische dienst) onderzoek gedaan worden als het gevaar bestaat dat het materiaal bijvoorbeeld door het bouwrijp maken van de grond, verstoord of vernietigd wordt. Tot dan blijft het devies: *'Rustig laten liggen en afblijven'*. Over Bolestein en Ter Meer is genoeg materiaal voorhanden om een uitgebreid nummer van het periodiek mee te vullen. Oostweerd en De Snaafburg leveren niet zoveel op. Om te voorkomen dat deze twee 'kastelen' in de vergetelheid geraken, zal ik in dit periodiek en het volgende de geschiedenis van deze twee beschrijven.

RIDDERHOFSTAD

Wanneer de Snaafburg gebouwd is en hoe het gebouw heette voor het de naam Snaafburg kreeg, is niet te achterhalen. De oudste gegevens dateren van 1379 toen de leenmannen van de bisschop van Utrecht hun leen moes-

ten komen 'verheffen' bij de nieuwe bisschop Floris van Wevelinkhoven.

Onder deze leenmannen bevond zich Hughe van Loenersloot 'houdende 20 morgen lants tot Maersen, daer sijn huys op staet'.

Wat we onder dat 'huys' moeten verstaan, wordt niet duidelijk, maar als we de prenten bekijken uit de 18e eeuw en ervan uitgaan dat het stuk, waarop staat vermeld 1696, er inderdaad in die tijd is bijgebouwd of opnieuw is opgetrokken, dan zou het best kunnen dat in ieder geval de toren omstreeks deze tijd al bestaan heeft (de gelijkenis met de Hamtoren te Vleuten versterkt dit).

Aangezien heer Hughe en zijn opvolger Steesken van Loenersloot behoorden tot de ridderschap van het Sticht, was het 'huys' een van de zg. ridderhofsteden, een naam die men alleen in het Sticht tegenkomt voor wat men in het gewone spraakgebruik een kasteel noemt, dat is een versterkt huis (in de late Middeleeuwen van steen), waar in tijd van nood de omringende bevolking een veilig heenkomen kon vinden en dat bewoond

'Snavelenburgh bij Maarssen'. Pentekening z.n. werd door iemand die de verdediging van die bevolking op zich nam, namelijk een ridder.

OTTO SNAEFS

Op zoek naar gegevens over de Snaafburg en de herkomst van de naam, komen we met de gegevens die het Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden, deel 10, van A.J. van der Aa, geeft, niet ver. Zeer vaag vermeldt de auteur in 1847 onder Snaafburg of Snavelenburg: 'Oud-adellijk huis in het Nederkwartier der prov. Utrecht, arr. en 2 u. N.W. van Utrecht Kant. gem., en in het district Maarssen, achter de kerk. Dit adell. h. wordt gezegd door eenen Ridder uit Hongarijen gebouwd te zijn'.

Dat deze ridder uit Hongarije het huis gebouwd heeft, lijkt me sterk, want hij komt in het bezit van de ridderhofstad door middel van een ruil. Otto Snaefs, ridder, was in 1438 in het bezit gekomen van de ridderhofstad Bolestein van de naamgever Johan Bole. Om voor mij duistere redenen had hij liever een huis dat niet aan de Vecht lag. September 1444 draagt hij Bolestein over aan Splinter

van Nijenrode en krijgt hij van Staets van Loenersloot het 'huys' dat sindsdien de Snaefsburch wordt genoemd.

Splinter van Nijenrode was afkomstig uit het geslacht Loenersloot. Hij kreeg de naam Nijenrode doordat hij het stuk grond ontgon, waar de ridderhofstad Nijenrode op werd gebouwd. (Nijen rode =nieuw ontgonnen). De ruil is voor de Van Loenersloots wel te begrijpen als we kijken naar hun bezittingen. Bij dit geslacht zal een 'politiek' die gericht is op het beheersen van de Vecht zeker een grote rol hebben gespeeld.

Otto Snaefs heeft slechts kort van zijn nieuwe bezit kunnen genieten, want reeds in 1445 overleed hij. Zijn weduwe, Hendrika, dochter van Loef, heer van Ruwiel, hertrouwt reeds in maart 1446 met Zweder Taets van Voorn en zij verlaten de Snaefsburch.

De Snaefsburch komt bij 'overdracht' aan het in Utrecht zeer bekende geslacht Grauwert en via huwelijk aan het geslacht Van Zuylen van Nyevelt die het tot 1801 in zijn bezit zal houden; het huis blijft echter Snaefsburch heten, weldra verbasterd tot Snaafsburch en zelfs tot Snavenburg.

Tijdens de bewoning door het geslacht der Grauwerts is waarschijnlijk de opname in de rij der riddermatige hofsteden verwaarloosd of vanwege hun actieve rol in de strijd tussen de bisschoppen en de stad Utrecht, geblokkeerd, want, als de Staten van Utrecht na 1536 orde op zaken proberen te stellen in het doolhof van alles wat pretendeert ridder of riddermatig te zijn en een lijst gaan opstellen van namen van 'kastelen' en huizingen die de naam ridderhofstad mogen dragen, komen we de naam Snaefsburch niet meer tegen.

VAN ZUYLEN VAN NYEVELT

Het is niet mijn bedoeling om een volledige necrologie te geven van alle bewoners uit het geslacht van de Van Zuylen van Nyevelt. Daarvoor kan men het beste het jaarboekje Nifterlake uit 1913 raadplegen waar L.J.v.d. Heyden alles keurig op een rij heeft gezet. Een drietal punten zijn echter wel het vermelden waard. Het zijn de volgende punten:

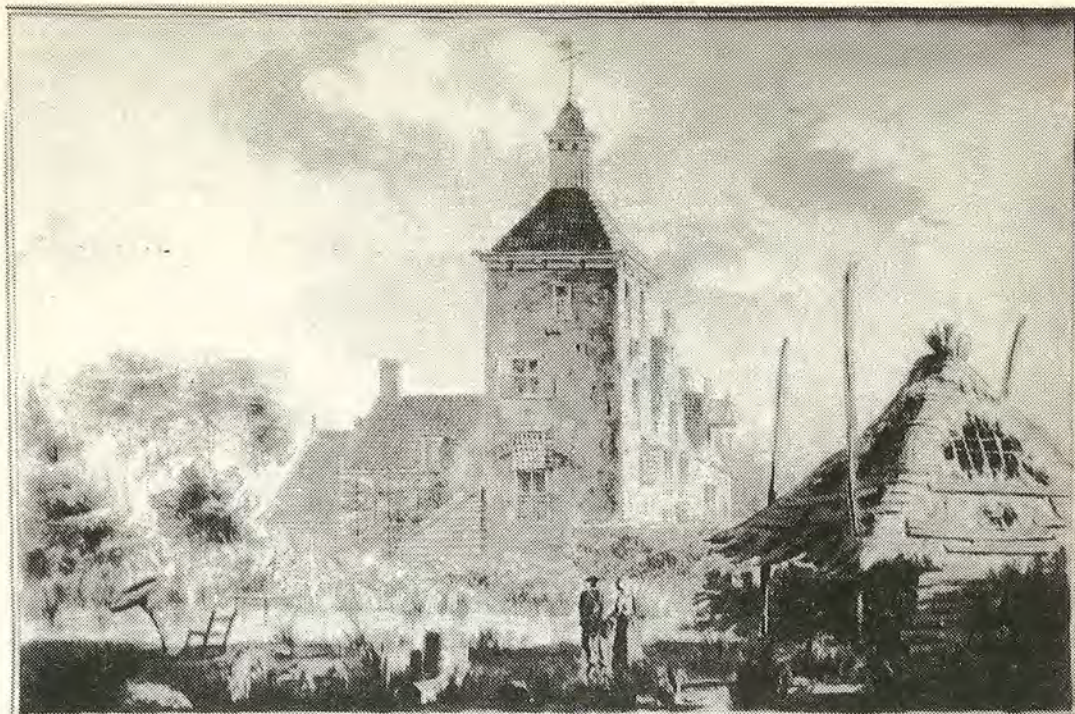
Weldoeners der katholieken. Een poëtischer beschrijving dan die van I.H.Hofman in Het Centrum van 28 juni 1901 is nauwelijks te geven over de steun aan de katholieken en de 'inhuwelijking' van het goed Berestein

(sinds 1752 de katholieke kerk); daarom een vrij lange citatenreeks uit dit blad. (Over Steven van Zuylen van Nyevelt (1603-1657):

'... Steven, de oudste zoon, geboren op Snaefsburch den vierden October 1603. Wijl alle katholiek leven in ons vaderland destijds met list en geweld werd verdrukt en uitgeroeid, toog hij als opgroeiend jongman naar Rome, om daar zijne hoogere opleiding te ontvangen. Twintig blijde jaren mocht hij daar vertoeven. Eerst de dood zijns vaders schijnt hem naar Maarssen te hebben teruggedleid. Als dezès leenvolger kwam hij in April 1638 bij het Sticht de vaderlijke leenen verheffen. Drie jaren later sloot hij de echt met Adriana Botter van Snellenburg, die hem het goed Berestein aanbracht, dat na eene goede eeuw geheiligd zou worden door de Maarsener schuilkerk. In den droeven tijd toen al wat Roomsche was, vervolgd werd, gekneveld, verdrukt en uitgeprest, in dien harden tijd waren de edele bewoners der Snaefsburch door maagschap, stand, vermogen en anderszins in staat, aan hunne vertreden geloofsgenoten in menig opzicht de beschermende hand boven het hoofd te houden. En ze deden het trouw, bizonder waar het de viering gold der H. Geheimen van onzen godsdienst. Getuige ons hier de Apostolische vicaris de la Torre. In zijn verslag van den toestand dezer zending (1655) deelt hij mede dat op vele kastelen in het Sticht de Roomsche bezitters dikwijls katholieke priesters derwaarts riefen, om er de H. geheimen te vieren en de genade middelen uit te deelen niet alleen aan hen en de hunnen, maar aan tal van geloofsgenooten uit den omtrek.' (In zijn verslag meldt De la Torre dat er op de Snaefsburch gelegenheid voor de katholieke eredienst geboden wordt).

Begin 18e eeuw gaat Rudof Frederik (1681-1723) nog verder:

'Ook deze heer van de Snaefsburch was, gelijk zijne vaderen de hulp en steun der Roomschen in Maarsen. Bij de gunst van de mannen der 'Christelijke Historie' kon een Roomsche gemeente in ons land tot bij het slot der 18e eeuw geen vast goed bezitten: toch weet u wel, hoe zulks ten behoeve van armen, weezen enz. volstrekt noodig is. Dan trad in Maarssen de heer van de Snaefsburch op voor hen, die in 'Abrahams school' vertoefden, en leende zijnen naam tot dragen van den eigendom, heel het genot en alle vrucht daarvan aan de gemeenschap overlatende. Onder meer dergelijke stukken bewijst dit eene bezegeling van 17 Februari 1712, waarin hij zelf betuigt, aan een huis en erf aan de Vecht gelegen, voor een goede maand op zijn naam gebracht, den 'minsten eigendom niet te hebben', maar de volle beschikking daarover te laten aan pastoor J. van Bijlevelt enz.'

1729 - "t Huis Snaefburg te Maerse op de regten zijde'. Foto naar A. de Haan door J.W. Deetman. N.B. de originele tekening berust in de atlas van h.m. de Koningin-Moeder te Soestdijk.

Ook bij het (ingewilligde) verzoek tot overplaatsing van de 'schuilkerk' uit het afgelegen Maarsseveen naar het huis Berestein staat de naam van de toenmalige bewoner Jan Frederik (1751). Hij heeft de goedkeuring echter niet meegemaakt, want in hetzelfde jaar overlijdt hij en de Gedeputeerden keuren het verzoek pas in 1752 goed.

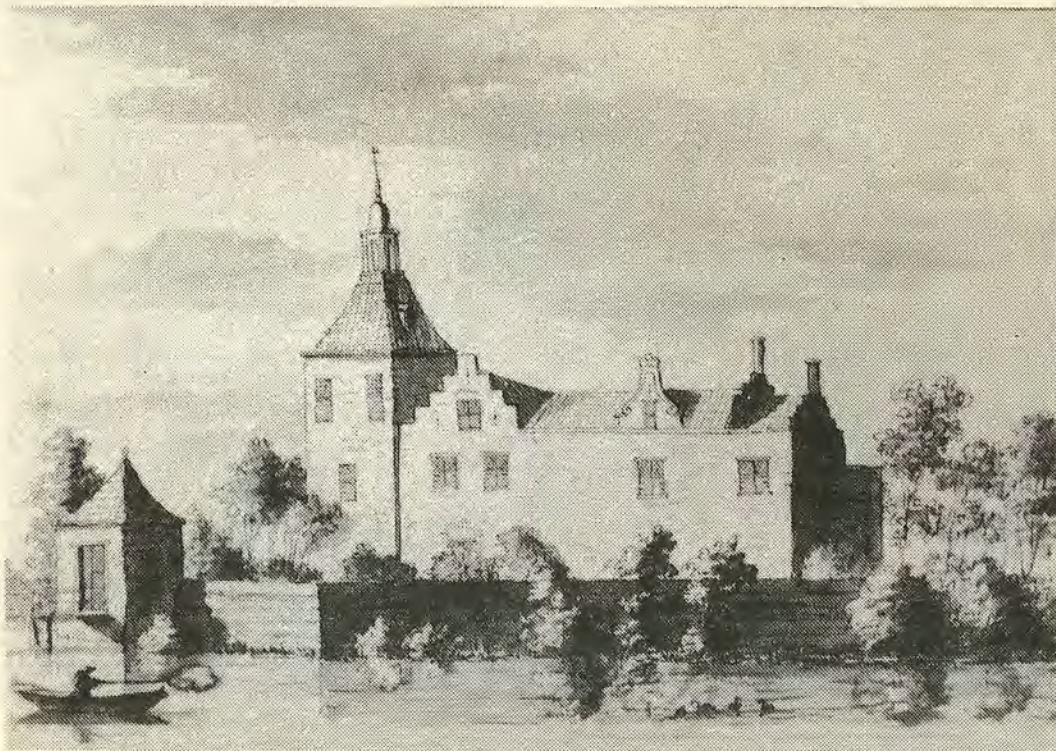
BOUW ZIJVLEUGEL

Of de Snaefburg tijdens de stroomtocht der Fransen in 1672 ook verwoest is, staat nergens vermeld. Wel wekt een prentje van Jan de Beyer, dat tot nu toe bij iedere vermelding van de Snaefburg gepubliceerd werd, de indruk dat de zijvleugel in 1696 bijgebouwd is. Dit prentje geeft de Snaefburg in volle glorie. Of dat waar is, betwijfel ik. Veelmeer geloof ik dat Jan de Beyer eerst een schets heeft gemaakt (1749) en die later verlucht heeft met tafereeltjes, die toen 'mode' waren, namelijk een mooie rozentuin en 'the?' drinkende mensen in de tuin. Hoewel bij prentje 1 (de schets) z.n. (zonder naam) staat, schrijf

ik deze toe aan Jan de Beyer om bovenstaande redenen. De prentjes 2 en 3 geven het huis van opzij en van voren. Opvallend is dat hier geen jaartal de aanbouw siert, terwijl prentje 2 duidelijk een toren toont die reeds sterk aan verval onderhevig is. Je gaat toch niet een zijvleugel bouwen als de toren in vervallen staat verkeert. Ik geloof niet dat de toenmalige bewoners zo kort na de nieuwbouw het huis al verwaarloosden. Veelmeer ben ik ertoe geneigd te geloven, dat op de schets 1596 stond (of zelfs 996, maar dat kan ik niet verklaren) en dat de aanbouw gedaan is nadat Willem van Zuylen van Nyevelt heer van Snaefburg werd (1596).

'DE HAAR' BELANGRIJKE

Als in 1801 de laatste bezitter van de Snaefburg, Antonie Marten van Zuylen van Nyevelt overlijdt, komt zijn hele bezit, te weten de heerlijkheid Wickevorst (bij Mechelen), De Haar en de Snaefburg, aan zijn verre neef Jan Jacob Gislain van Zuylen van Nyevelt te Brugge in Vlaanderen. Hoewel De Haar

Gezicht op het huis. Tekening in O.I. inkt - 1722 (door L.P. Serrurier).

wordt aangehouden en door zijn kleinzoon Steven van Zuylen van Nyevelt weer in de oude luister wordt hersteld, wordt de Snaafburg in veiling gebracht en gekocht door I.E. Huydecoper.

Pas nu wordt duidelijk dat de Snaafburg zelf in vervallen staat is en dat de naam overgedragen is op de boerderij die ervoor staat. De veilingakte vermeldt het volgende over wat er allemaal te koop wordt aangeboden:

'Een schoone groote Hofstede genaamd Snaafburg, bestaande in een vervalte Heerenhuysinge met Tuyn, Boomgaarden, Singels.

Item een Boerenwoning, drie schuuren en twee Bergen en verder betimmering, benevens een Boomgaard, met omtrent Veertig morgen lands.'

Een stuk verder blijkt dat (maart 1803) *'de voorschreve Hofstede en Landeryn in huure gebruykt (worden) door Jaantje van Dijk, dogter van Cornelis van Dijk - jaarlijks voor f 800--: eens geld, boven drie koppels jonge hoenders tot toepagt.'*

Het geheel wordt verkocht voor f 14.000--:, waar voor notaris Jasper van der Helm nog f 2400--: bij komt wegens zijn bemiddeling.

HUYDECOPER

Eigenlijk houden hier de gegevens over de eigenlijke Snaafburg op. Wanneer de *'vervallen huysinge'* is gesloopt, blijft in het duister gehuld. De naam Snaafburg kom ik nog eenmaal tegen als de goederen van wijlen Joan Huydecoper van Maarsseveen worden getaxeerd (1837). In het *'taxatierapport'* staat Goudestein als no. 1 voor een bedrag van f 17800,- en als no. 17 komt de Snaafburg met huizing, erf enz. erin voor voor een bedrag van f 12625,-, maar of daar de boerderij of de *'heerenhuysinge'* mee bedoeld wordt, komt niet tot uiting. Vermoedelijk is de *'heerenhuysinge'* al niets meer waard of al afgebroken en is de prijs gebaseerd op de waarde van de hofstede (boerderij) en de 40 morgen land.

Als we naar de tegenwoordige boerderij kijken waar al generaties lang de familie Van Eck zijn bedrijf uitoefent, zien we een ouder voorstuk en een in 1866 aangebouwde stal. Gijs van Eck, geboren in 1899, weet zich van een ruïne niets te herinneren. Jan van Eck weet echter wel te vertellen, dat tijdens het

diepploegen van het stuk tussen de grachten een vijftiental jaren geleden vele vrij grote stenen naar boven kwamen, maar de exacte afmetingen kon hij me niet geven.

Drs W. Smits.

GEBRUIKTE BRONNEN:

Archief Huydecoper inv. nr 1926-1929

Jaarboekje Niftarlake 1913

Kastelenboek provincie Utrecht, J.R. Clifford Kocq van Breugel, Herz - J.D.M. Bardet, Utrecht 1966.

Het Centrum 24 en 28 juni 1901

Gijs van Eck (volgens zijn gegevens geboren op de boerderij in 1899, eigenaar van ong. 1937-1941, momenteel verblijvend in een bejaardentehuis in Loenen).

Jan van Eck - zoon van de huidige eigenaar.

Topografische atlas der provincie Utrecht:

afbeelding 1: RAU Top. Atlas inv. Muller no. 1831

afbeelding 2: RAU Top. Atlas inv. Muller no. 1830-1

afbeelding 3: RAU Top. Atlas inv. Muller no. 1829.

EEN VOORLOPER VAN HET 'GROENE KRUIS'

Na de totstandkoming van de onafhankelijkheid na de Franse overheersing kwam overal in het land het besef op, dat de mensen meer solidair met elkaar dienden te zijn. Vooral zij die het beter hadden dan het overgrote deel van het volk, de minder bedeelden. Het tijdperk van de filantropie deed z'n intrede. De medeburgers in nood dienden geholpen te worden. Overal rezen de Maatschappijen van weldadigheid als paddestoelen uit de grond. Zo waren er in Nieuw Maarsseveen¹ enkele dames die meenden iets te moeten doen t.b.v. de verzorging der 'Kraamvrouwen' en hun pas geboren kinderen. Johanna Louisa van Tets, de vrouw van Jhr Joan Huydecoper (6.2.1769-9.8.1836) was de initiatief neemster. Zij nam contact op met enkele andere welgestelde dames. Een bestuur werd gevormd. Mevr. Huydecoper-Tets werd algemeen toezicht-houdster. Drie andere dames met de titel Directrice vormden het bestuur waarvan één van hen ombeurten voorzitter was. Tijdens de vergadering van 10 juli 1834 werd het reglement opgesteld, dat op 14 juli voorgelegd werd aan Burgemeester en Assesoren (B & W) en goedgekeurd. Het werd daarop ter goedkeuring naar de Koning gezonden, die op 29 augustus z'n fiat gaf.

Wie waren die drie dames?

1. Sophia Maria Agatha Huydecoper, geb. 17.8.1772 te Amsterdam, dochter van Mr Willem Huydecoper, Heer van Nigtevecht en Constantia Isabella Fernanda van Weede, nichtje van de initiatiefneemster.

2. Maria Madelaine Hellewich, geb. in 1792 in Lederzele in Frankrijk en gehuwd met

Frederik Hendrik van den Helm, Burgemeester en Notaris van Maarsseveen.

3. Maria Theresia Catharina Bontaps, de vrouw van de Rijks-ontvanger; Willem Martinus Ariëns. Zij was de Grootmoeder van de latere pastoor Alfons Ariëns.

Deze drie dames moesten uitzoeken en uiteindelijk beslissen, wie er wat zou krijgen. Zij dienden ook te informeren naar het goed zedelijk gedrag van het gezin, dus niet alleen van de kraamvrouw, maar ook dat van haar man en eventuele andere kinderen. Maar ook dienden zij die kraamvrouwen op te sporen die uit edele schaamte 'derzelve behoefte' niet te kennen gaven. Ook moesten de dames door de kraamvrouwen te gaan bezoeken er zich van overtuigen dat de gaven goed besteed werden.

Wie kwamen er nu voor hulp in aanmerking? Dat lezen we in art. 15 van het reglement. Hier staat namelijk:

De Vrouwen welke verzoek tot onderstand kunnen doen, zullen

a. Langer dan een jaar binnen de Gemeente moeten gewoond hebben.

b. Van een goed zedelijk gedrag moeten zijn.

c. Reeds drie of twee kinderen tot hunnen last hebben. En

d. Door getuigschriften bewijzen dat hare kinderen gevaccineerd zijn.

Art. 16. Die drie kinderen tot hunne last hebben, zullen eene geheele toelage gegeven worden, en die twee kinderen hebben, zal ongeveer de halve toelage worden gegeven, doch die maar een of geen kind heeft, geen afgifte gedaan worden.

REGLEMENT

VOOR DE

MAATSCHAPPY

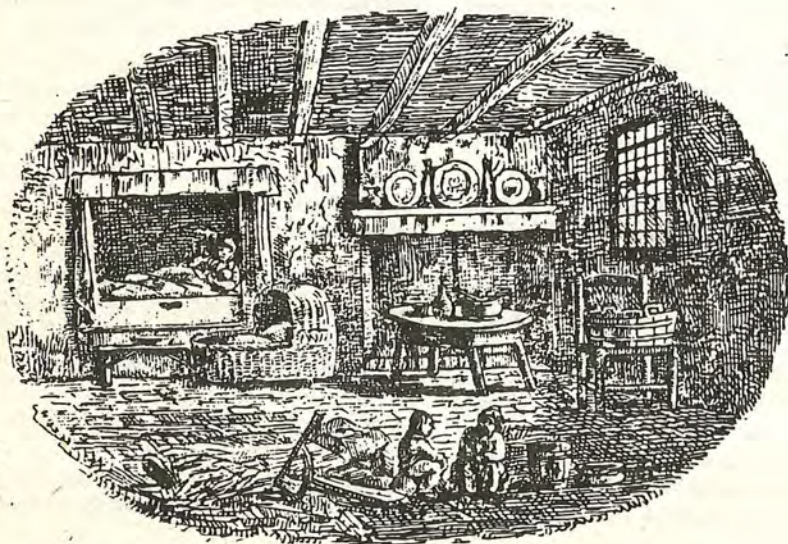
TOT VERZORGING VAN BEHOEFDIGE

KRAAMVROUWEN,

EN HARE PAS GEBOREN

KINDEREN,

Te NIEUW-MAARSSEVEEN.

Te Utrecht,

Bij J. G. VAN TERVEEN en ZON, Boekverkoopers
op de Oude-Gracht bij de Bezemburg, 1834.

Art. 17 geeft de Directrices het recht om naar hun inzicht van deze regels af te wijken, wanneer daartoe huns inziens behoefte bestaat.

Art. 18. Bij onvermogen, in de verloskundige hulp, van wegens het Plaatselijk Bestuur, en in de geneeskundige hulp vanwege de Armbesturen voorzien worden, zoo zal het geen tot onderhoud voor iedere Kraamvrouw gegeven wordt alleen bestaan in:

- Een of twee hembden
- Een of twee lakens
- Een of twee luijers
- Vier tot zes servet luijers
- Een of twee bonte ponnetjes
- Een dito rokje
- Twee mutsjes en ander klein goed
- En voorts gedurende de eerste negen dagen, het benodigde voedsel.

Art. 19 t/m 23 geven nog wat Algemene Bepalingen. Bijvoorbeeld dat pas wanneer de verloskundige een schriftelijk bewijs zal tonen de benodigde goederen afgegeven zullen worden.

Art. 20 bepaalt, dat de Directrice zich persoonlijk ter plaatse op de hoogte moet gaan stellen en zich moet vergewissen hoe de toestand van Moeder en Kind is.

Art. 21. Zij die van meer dan één kind bevalt, zal naar omstandigheden meerdere kindergoederen worden uitgereikt.

Art. 22. Wanneer een kind Dood geboren wordt, of binnen veertien dagen overlijdt, dan dient het kindergoed schoon teruggege-

ven te worden.

Art. 23 Eene Vrouw welke twee lakens en rode luijers is gegeven, zal die niet weder gegeven worden, dan bij de bevalling van het derde kind.

Kennelijk waren die goederen van zulke goede kwaliteit, dat ook een tweede kind hier nog wel mee doen kon.

Hoe of deze instelling in de praktijk gewerkt heeft, weten we niet. Hierover zou een notulenboek van de bestuursvergaderingen ons meer kunnen inlichten. Ook weten we niet of veel kraamvrouwen van deze instelling geprofiteerd hebben. Maar dat we met een voorloper van het Groene en Wit-Gele Kruis te maken hebben, is wel zeker.

Publikatie van dit artikel was mogelijk, omdat Mevr. Huydecoper-Kamphuis het in haar bezit zijnde reglement daarvoor ter beschikking stelde.

Reijer Pos.

1. Nieuw Maarsseveen was het gedeelte van Maarssen binnen de volgende grenzen: De Vecht vanaf Vechtbrug (bij Kaatsbaan) in Noordelijke richting tot en met Cromwijk (nu de FAM), de grens met Breukelen St. Pieter, deze grens volgend tot aan de boerderij Rietveld, hier de Zogwetering volgend in de richting Maarssen tot aan de voormalige Kleibrug in de Maarsseveense vaartdijk (bij de huidige Tuinbouwweg). Dan de Vaartdijk volgend en vervolgens de Achterstraat (nu Nassaustraat) en via de Kaatsbaan weer tot de Vechtbrug. Dit gebied behoorde aanvankelijk tot Maarssen, maar werd in 1641 door Joan Huydecoper gekocht en Nieuw Maarsseveen gedoopt in tegenstelling tot het veengebied.

VECHTBOCHT II

Het Slijk - Bagatelle - De Schepemakerije

De oude straatweg Amsterdam - Utrecht laat vanaf de Olifant tegenover Cromwijk de Vecht letterlijk en figuurlijk links liggen. Juist hieraan dankt de Vechtbocht in de omgeving van Geesbergen in hoge mate haar schoonheid - aan de binnenbocht geen straatweg met druk autoverkeer, maar weilanden met grazend vee en een stijlvolle oude boerderij. In het hoogseizoen zorgen de vele tinten groen van bomen en grasland met het spiegelende water voor een toverachtig kleurenspeel, dat de oeroude Vechtstroom op deze plaats de

luister geeft, waarvan de dichters uit vorige eeuwen zo lyrisch konden getuigen.

De straatweg moest wel uitwijken, omdat de grond hier langs de Vecht ongeschikt was voor wegeaanleg - het gebied heet niet zo maar het Slijk. Dit is ook de naam van de boerderij, die reeds in een notariële akte van 1773 aangeduid werd met de woorden: *'een Hofstede vanouds het Slijk genoemd'*. Deze akte, ondertekend door D.J. van Tuijll van Serooskerken, ter ordonnantie van de Heren Edelen en Ridderschap van 's lands van Utrecht, leert ons, dat er in de achttiende eeuw aan de Maarssense kant van het Slijk een scheeps-

timmerwerf was. De eigenaar droeg de toepasselijke naam Jacob Schuijt. Maarssen had dus in die jaren zowel een scheepstimmerwerf aan de zuidkant (de werf van Dirk van de Hulst die tot in het begin van deze eeuw aan het eind van de Binnenweg in bedrijf was) als aan de noordkant. De laatste, van Jacob Schuijt, is in 1801 verdwenen. Volgens een akte van dat jaar verkoopt Dirk Capel dan: *'een zekere huijsinge of Buitenplaatsje vanouds genaamd de Schepemakerije dog thans Bagatelle'*.

Wanneer we nu de Vechtbocht voorbij gaan, richting Maarssen, passeren we even voorbij de boerderij 't Slijk de riante bungalow van de heer S. Komdeur, die het verleden terugriep door dit huis de naam Bagatelle te geven. Maar de buitenplaats heeft elders gestaan - wel in de naaste omgeving - namelijk tegen de noordelijke gevel van het fabrieksgebouw, waarop men vanaf de Vecht gezien kan lezen: Graanmalerij - Coöperatieve Landbouwvereniging.

Dit gedeelte van de Vechoever met zijn morsige kade, graansilo en onfrisse fabrieksgebouwen, steekt schril af tegen de fraaie Vechtbocht bij het Slijk. Maar tot ± 1900 heeft het een heel ander aanzien gehad. De heer P.G.F. Reith (+1975) beschreef in zijn boek: *'Maarssen rond 1900'* dit gebied als bosrijk en zeer romantisch. Over de buitenplaats Bagatelle schrijft hij: *'Het is bewoond, maar tuin en huis zijn erg verwaarloosd. Er staan nog wel hoge bomen, maar daaronder is alles verwilderd. De bewoner heet Ouwerkerk.'* Op Goudestein hangt een aquarel van Bagatelle (± 1830) uit de nalatenschap van Mw Engelberts. Derk Engelberts en Clazina Buijs waren ± 1830 de bewoners. De schoonvader van Derk, Johannes Buijs, makelaar, bewoonde toen Huis ten Bosch.

In het begin van de vorige eeuw werd de straatweg aangelegd en in 1890 werd het Merwedekanaal gegraven. Beide gebeurtenissen hebben grote invloed gehad op de omgeving van Bagatelle. De Daalsedijk, zoals het pad naar Breukelen in de 18e eeuw werd genoemd, werd bij de aanleg van de straatweg niet overal gevolgd. Protesten en onteigeningen waren het gevolg. Maar vooral de aanleg van het Merwedekanaal bracht grote veranderingen. Een watermolen stond op de plaats waar nu het kanaal loopt. De molen-vliet, die ten noorden van Vrederust liep (nu

Mattijsen) werd gedempt. Vele bomen werden gerooid en enige kleine huizen afgebroken. Op 10 april 1900 verschijnt de officiële kennisgeving van B en W van Maarssen dat bij hun besluit, ingevolge art.8 der Hinderwet aan de firma Pieters en Sormani vergunning is verleend *'tot oprichting van eene Fabriek van Veekoeken en wel in perceel 189, zijnde eene bestaande heerenhuizing genaamd Bagatelle.'* Aan de bestaande behuizing, die ter berging van zaden, granen en koeken werd ingericht, kwam een van steen opgetrokken bijgebouw, groot 11 bij 13½ meter binnenwerks, waarin een stoommachine van 45 pk., een ketel en verdere machines. Pieters en Sormani verwachten dat 16 à 20 personen werk zullen vinden in hun bedrijf. Reeds op 30 augustus 1901 krijgen zij tot uitbreiding van hun veekoekenfabriek vergunning tot oprichting van een maismalerij. Het bevolkingsregister geeft aan dat Sormani tot 1902 als fabrikant op no. 189 woont. Daarna vermeldt het register:

Straatweg 189a - Berend Backer, geb. 1871, reiziger

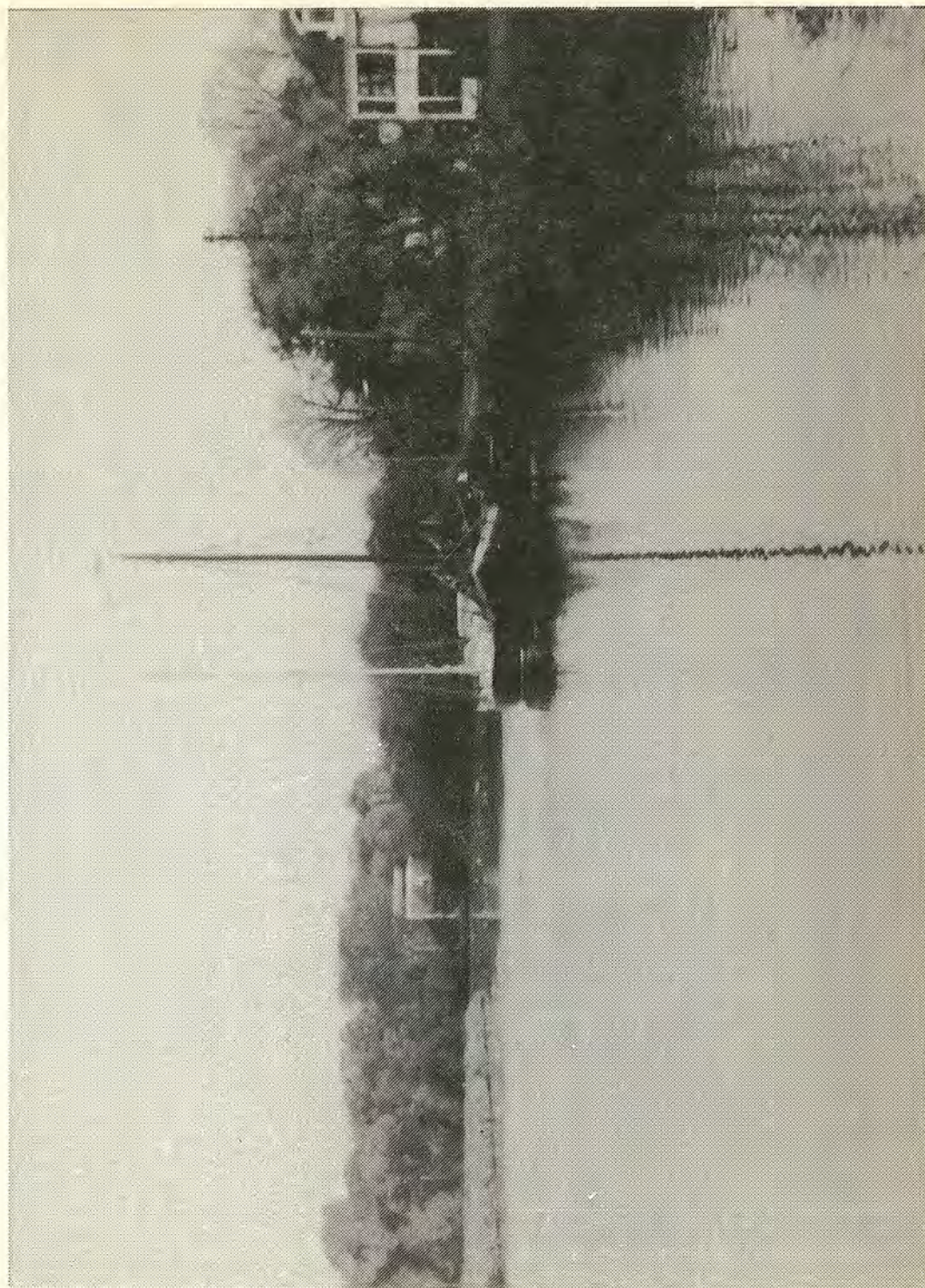
vanaf 17 nov. 1915 - Voskuil, directeur veekoekenfabriek

Straatweg 189b - Hendricus Reijlingh, geb. 1881, directeur lijnkoekenfabriek 1906-1911

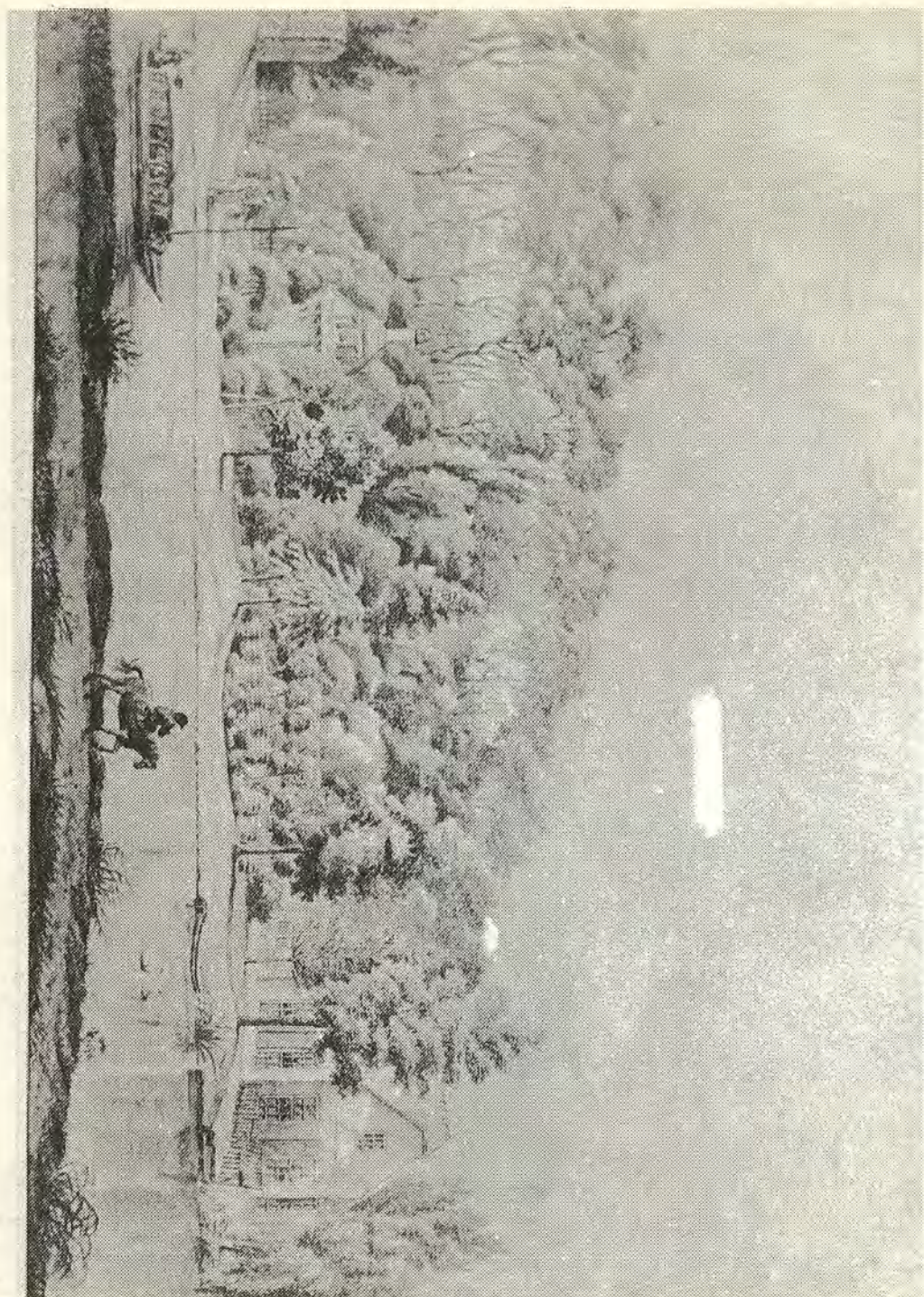
daarin het gezin van Cil Gielen (geb. 1878) bedrijfsleider.

Over de geschiedenis van de buitenplaatsen aan de andere zijde van de Vechtbocht: Hoogevecht, Otterspoor, Gansenhoeft en Cromwijck, waarvan de eerste twee in de vorige eeuw gesloopt zijn, hopen we in een volgend artikel te kunnen schrijven.

Dick Dekker.

Vechtbocht met gedeelte van Geesbergen

De aquarel van Bagatelle hangt achter glas in de kamer van de gemeentesecretaris op Goudestein. Ons lid, de heer J.J. van Dijk, maakte hier een foto van. Rechts Bagatelle, waar tegen de linkergevel volgens de bouwtekening van 1900, de fabriek gebouwd werd. Links de koepel.

DE DOODENWEG IN MAARSSSENBROEK

De spelling verraaft dat de Doodenweg een oude weg is, of beter gezegd was, want er zijn nu nog slechts gedeelten van die weg aan te wijzen. De kleine Dwarsweg, lopende van de Binnenweg naar de Straatweg, nu verboden voor doorgaand verkeer, en de Nijverheidsweg in Maarssenbroek zijn restanten van die eeuwenoude weg die Maarssenbroek met Maarssen verbond.

De Doodenweg liep tot de Oudenaarskade die de grens vormde tussen de gemeente Haarzuilens en Maarssenbroek. Die kade is met aanleg van de snelweg Amsterdam-Utrecht verdwenen.

De weinig vrolijke naam doet je afvragen of de weg officieel ook zo genoemd werd, maar de leggers der wegen van de gemeenten Maarssen en Maarssenbroek van 1854 geven heel duidelijk aan, dat je daaraan niet hoeft te twijfelen. Maar waarom heet die weg dan Doodenweg?

Onwillekeurig breng je de naam in verband met de spoorwegovergang op de Doodenweg, hoewel we geen archiefstukken hebben

gevonden die van dodelijke ongelukken gewagen. Wel weten we, dat op 7 oktober 1873 een rijtuig opgesloten geraakte tussen de twee treksluitbomen en dat de spoorwegwachter er op het nippertje in slaagde de bomen weer los te krijgen. De Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten stelde na het gebeuren een onderzoek in en rapporteerde dat de wachter vrijuit ging, maar dat de voerman van het rijtuig blijkbaar de bel niet gehoord had. Het rapport vermeldt ook, dat de bellen sinds kort van gegoten ijzer waren; de vroegere metalen bellen werden herhaaldelijk ontvreemd. De nieuwe bellen werden als zeer voldoende beschouwd. De directie van de Nederlandse Rijnspoorwegmaatschappij belooft wel de treksluitbomen zo in te richten dat in de toekomst passanten in de gelegenheid worden gesteld de bomen zelf te openen.

DE DESERTEUR

Een oud verhaal over een kozak, die in 1813 deserteerde en in het huisje van de Eendenkooi een schuilplaats vond, is een ander aanknopingspunt voor een verklaring van de

De Dwarsweg bevindt zich voorbij de huizen midden op de foto. De ansicht is uitgegeven door J. Goetheer, die zich in 1905 in Maarssen vestigde.

naam Doodenweg. Het aantal deserteurs in de laatste jaren van de Franse tijd (1795-1815) was groot. Voor een belangrijk deel waren zij slachtoffers van het waanzinnige oorlogvoeren. Na 1815 werden Hollandse soldaten gedecoreerd die met de Fransen tegen de Russen hadden gevochten en . . . die met de Russen tegen de Fransen hadden 'gestreden'. De chaos was groot. Door Nederland dwaalden Pruisische, Franse, Nederlandse en Russische deserteurs. Ze vormden vaak een plaag voor de omgeving met hun pogingen om via diefstallen en berovingen in het leven te blijven. Het legendarische Maarssense verhaal wil dat de kooiker de kozak, die hij in het huisje van de Eendenkooi aantrof, pardoes neerschoot. Er zijn Maarssenaars, die via overlevering weten waar de kozak begraven ligt. Overlevering gaat meestal niet zonder fantasie. Zo wordt zelfs beweerd dat de kozak vele jaren gespoekt heeft in de omgeving van de Eendenkooi, waar de Doodenweg liep. Een verklaring voor de naam? Neen, de Doodenweg dankt zijn naam aan de omstandigheid dat de Maarssenbroekse doden begraven werden in Maarssen.

Langs deze weg, die volgens een oud-Maarssenbroeker, de heer J.C. Megchelsen, slechts twee meter breed was met aan beide zijden een sloot, werden de doden naar hun laatste rustplaats gedragen bij de Kerkweg in Maarssen.

Na het graven van het Merwedekanaal (1890) komen de rouwstoeten van Maarssenbroek via de draaibruggen bij de Kantonnaleweg en het station naar de Maarssense begraafplaats. De Doodenweg verliest allengs zijn betekenis. Omstreeks 1922 bij de bouw van de huizen in de Friezenbuurt verdwijnt opnieuw een gedeelte van de weg en wel op de plaats waar nu de Strick van Linschotenstraat loopt. Eerst in 1933 wordt het gedeelte van de Doodenweg, gelegen tussen spoorbaan en Maarssenbroeksedijk aan de publieke dienst onttrokken. Dit was al eerder gebeurd met het gedeelte gelegen tussen spoorbaan en Westkanaaldijk, toen de Nieuwe Stationsweg de toegangsweg naar Maarssenbroek werd.

DE DOODGRAVER VAN 1795

Bij onze naspeuringen in verband met de geschiedenis van de Doodenweg kwamen we een brief tegen van Cornelis van Doorn

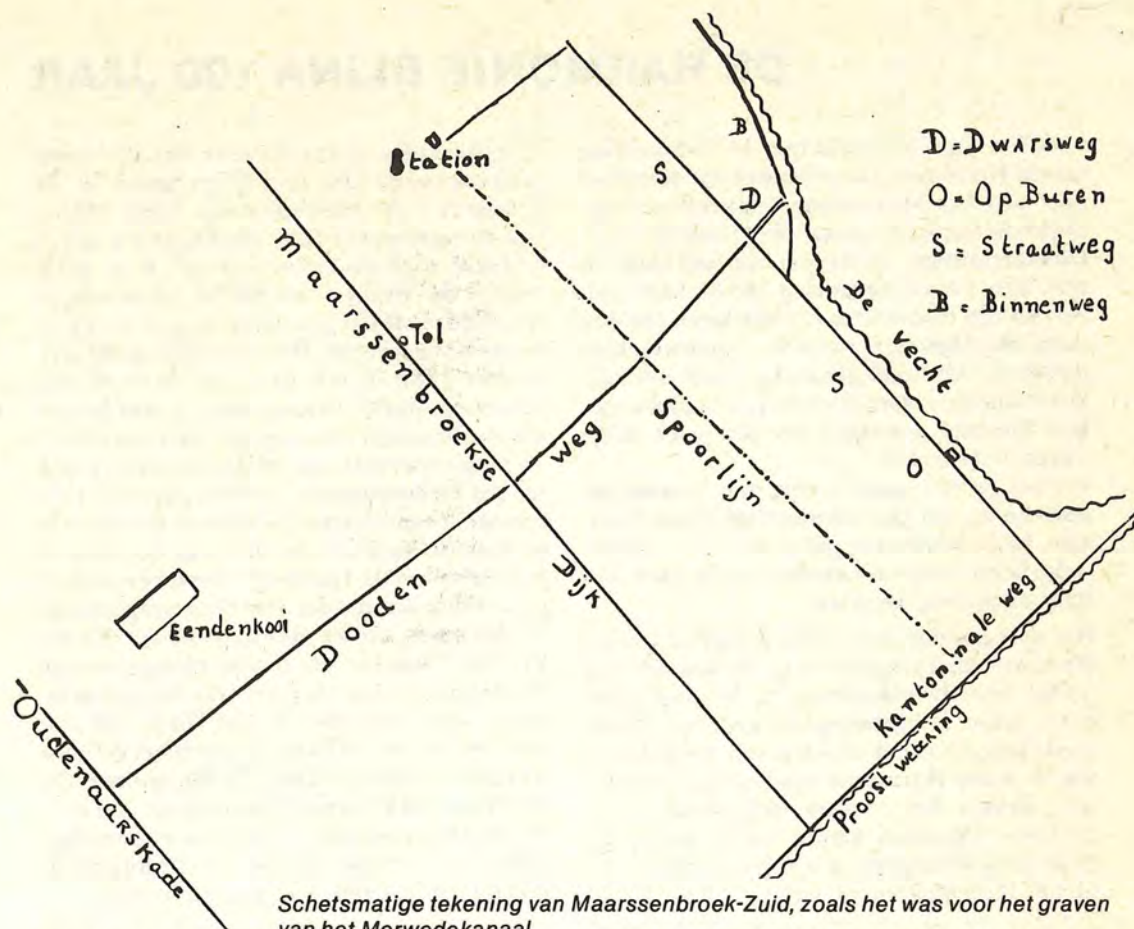
gericht aan koning Willem I. Van Doorn was vóór 1795 bode van Maarssenbroek, maar werd ontslagen (geremoveerd) bij de komst van de Fransen, omdat hij, volgens zijn brief, 'een getrouwe beminnaar van Oranje' was. De bode was na de schout, die niet in Maarssenbroek maar in Maarssen woonde, de belangrijkste representant van de gemeente Maarssenbroek. Zijn salaris was niet groot, want hij deed ook dienst als doodgraver van Maarssen tot 1795. Althans dit staat in de brief die hij in 1826 (!) schrijft en waarin hij in gezwollen taal om schadeloosstelling vraagt als 'één uwer getrouwe onderdanen'.

Reeds in 1816 had hij gepoogd een nieuwe aanstelling als doodgraver te krijgen, maar werd daarin gedwarsboomd omdat andere Maarssense ingezetenen beweerden, dat hij nimmer als doodgraver voor 1795 dienst had gedaan. Cornelis van Doorn schrijft verscheidene brieven, vooral wanneer hij ervaart dat zijn brieven gehonoreerd worden met gunstige aanbevelingen van de Gouverneur van de provincie Utrecht, die hem o.a. laat plaatsen op de lijst van sollicitanten naar Rijksbetrekkingen. Verder reikt het succes niet. Het gemeentebestuur van Maarssen kan, ondanks de druk die de Gouverneur uitoefent, Van Doorn niet aanstellen als doodgraver, ten eerste omdat er geen vacature is en ten tweede omdat een benoeming tot de competentie behoort van de Ambachtsheer van Maarssen. In zijn brief van 1826 aan 'Zijn Hoogheid', schrijft Cornelis:

'het zij mij verre de vaderlijke zorg van zijn Majesteit, onze geliefde vorst te kort te doen . . .' maar Cornelis is teleurgesteld ondanks: *'Uwe zijn Hoogheids Gunstige dispositie'*. Cornelis wordt niet benoemd. Hij heeft in 1826 *'de leeftijd van 56 jaren bereikt met de daarbij komende kwalen'*. Zijn verzoek om schadeloosstelling wordt afgewezen als blijkt dat niet hij, maar zijn moeder als weduwe voor 1795 het ambt van doodgraafster had uitgeoefend.

SLOT

Gelukkig werd de Doodenweg niet dagelijks gebruikt voor de functie, waaraan dit pad zijn naam ontleende. Ten hoogste driemaal per jaar trok een rouwstoet over de Doodenweg richting Maarssen. In de vorige eeuw telde Maarssenbroek gemiddeld 130 inwoners. Volgens het bevolkingsregister had Maars-

Schetsmatige tekening van Maarssebroek-Zuid, zoals het was voor het graven van het Merwedekanaal.

senbroek in de periode 1850-1857 twee en twintig huizen, waaronder twaalf hofsteden. Het register vermeldt als beroepen: arbeiders, landbouwers, knechten, dienstboden, een watermolenaar en een kleermaker, Van Bunschoten die in huis no. 21 woonde, naast zijn vader Landbouwer van Bunschoten die op de hofstede, huis no. 20 was gevestigd. De woontoestanden van de arbeiders waren volgens het register niet florissant. Zo woonde een gezin met 8 kinderen in een schuur. Van anderen wordt vermeld, dat ze in een achterhuis woonden of in een kamer. Van twee gezinnen wordt aangegeven, dat ze Nederlands-Hervormd waren: het gezin van landbouwer Van Dijk (huis no. 5) en van arbeider Van Rooyen (huis no. 2). De overige ingezetenen waren Rooms-Katholiek. De watermolenaar Dirk Broeke woonde met vrouw en vier kinderen in huis no. 7. Op de hofsteden woonden o.a. de families

Verdam, Ruis, De Groot, V.d.Toorn, Staring en Van Oostwaard.

Dick Dekker.

Vanaf 16 juli woont Reijer Pos met zijn genealogisch en historisch archief, dat betrekking heeft op Maarsse

Paulus Potterstraat 43

Van dit archief en zijn uitgebreide boekenverzameling kan ieder gebruik maken.
Telefoon: 64057.

DE HARMONIE BIJNA 100 JAAR

Er is een begin gemaakt met de ontluistering van de Harmonie, het gebouw waar een groot deel van het Maarssense uitgaansleven gedurende bijna een eeuw ontspanning vond. Dichtgetimmerd is het een ontzield huis dat met zijn naaste omgeving slecht harmonieert en een troosteloze aanblik biedt aan een ieder die Maarssen vanaf de Straatweg binnenkomt. Als hotel geniet het internationale bekendheid, gezien de vele Jaarbeursbezoekers die hier tweemaal per jaar voor enige weken neerstreken.

We zullen een opsomming van belangrijke festiviteiten en gedenkwaardige bijeenkomsten, in de Harmonie gehouden, hier achterwege laten, maar wel aandacht schenken aan haar oorsprong en naam.

Het gemeentebestuur heeft gemeend dat de Harmonie niet vergeten mag worden. De weg tussen brandweerkazerne en het oude gebouw werd Harmonieplein gedoopt. Maar reeds lang voor het stichten van het gebouw was de naam Harmonie een begrip in Maarssen, althans bij de zeer welgestelde ingezetenen. Maarssen kende reeds omstreeks 1840 twee societeiten. De Herensocieteit die in het Herenlogement nabij de Kaatsbaan-

brug bijeenkwam (nu Prins te Paard) en een burgersocieteit die in de Eenhoorn in de Breedstraat zijn bijeenkomsten hield. Als het laatste logement in 1883 afgebroken wordt in verband met de bouw van de R.K. kerk, vinden de 'burgers' onderdak bij Mattheus Kouffeld, koffiehuishouder, tapper en slijter op de Langegracht. Deze schrijft op 30 september 1882 in een brief aan B en W van Maarssen, dat hij voornemens is om in zijn nieuwe localiteit met ingang van 1 november 'de Burgersocieteit te doen houden' en voegt eraan toe dat hij vergunning behoeft om ook in die nieuwe localiteit sterke drank in het klein te verkopen. Maar ook het bestuur der Vereniging Societeit de Harmonie heeft vergunningen nodig, waaronder een bouwvergunning! De Societeit, onder voorzitterschap van Jhr J.C. Strick van Linschoten, burgemeester van Maarssen en Maarsseveen, was de opdrachtgever voor de bouw van het Hotel-café-restaurant aan de Kerkweg. Zij geeft het gebouw de naam van de Societeit: **De Harmonie**. Op 24 januari 1884 bericht het bestuur aan B en W van Maarssen, dat het gebouw is gereedgekomen en dat met ingang van 1 februari de vereniging het gebouw gaat exploiteren.

De Harmonie anno 1907.

De Societeit heeft dan vergunning nodig voor de verkoop van sterke drank in de volgende localiteiten: De Societeitszaal, Koffiekamer en Restauratiekamer en in de tuin rondom het gebouw. Zij moet dan ook viermaal zoveel betalen (f 80) voor de vergunning als Henricus Ros, die aan het begin van de Binnenweg bij de Straatweg slechts over één localiteit beschikte om sterke drank te verkopen. Het bestuur meldt tevens dat de Harmonie bewoond zal worden door de volgende personen:

Hendrikus Wilh. J. Kool van Herens, kastelein

Anna M. le Febere, zijne huisvrouw
Anna van Leeuwen, buffetjuffrouw en
Pieter Tukker, bediende.

We weten nu dat met de naam Harmonieplein het gemeentebestuur van Maarssen onvermoed de deftige Herensocieteit uit de vorige eeuw heeft herdacht.

Dick Dekker.

Aanklacht tegen de brugwachter van Maarssen december 1813

In een oud jaartallenboekje staat:

1813: In het najaar verjoegen de Hollanders met behulp van de bondgenoten, de Fransen en riepen de Prins van Oranje terug uit zijn ballingschap.

Er valt heel veel af te dingen op deze uitspraak. Het aandeel van de Hollanders bij het verjagen van de Fransen was niet zo groot. Het Franse juk werd niet afgeschud, maar is van onze schouders afgegleden, schrijven de historici Annie en Jan Romein in *'De Lage Landen bij de Zee'*. In Maarssen waren de bondgenoten de Kozakken.

Uit een brief van 1813, die hieronder volledig wordt afgedrukt, blijkt dat haatgevoelens jegens de Fransen op ordinaire wijze een uitweg vonden. De brief vonden we in het brievenboek van F. v.d. Vliet, die tot 1829 burgemeester van Maarssen was. Het slachtoffer van de haatgevoelens spreekt hem aan

met Maire, het franse woord voor burgemeester. In zijn aanklacht schrijft hij: *'de Commissaris van Politie is nu weg.'* Hij doelt daarmee waarschijnlijk op een Utrechtse gezagsdrager die tengevolge van de omwenteling plaats moest maken voor een Oranjegezinde Commissaris.

We kregen bij het ontcijferen van de brief de indruk, dat het slachtoffer zich hier en daar aan grootspraak schuldig maakt. De genoemde David van Weenen woonde op de Diependaalsedijk. Hij was een van de Parnassijns van de Hoogduitse Synagoge.

We hebben de brief letterlijk overgenomen. Wel hebben we hier en daar een punt geplaatst, want de brief bestond oorspronkelijk uit één zin.

De Russische Prins = een herberg in Utrecht.
gen: Heer = genoemde Heer.

D.D.

Weled. Heer.

Daar ik niet in Maarssen nodig heb, zo kan ik niet afzijn Uw.Ed. mijn beklag te doen over eene onheuse behandeling mij in het begin deze lopende maand te Maarssen overkomen.

Ik kwam van de koopman David van Weenen willende de nieuwe weg gaan naar Utrecht; de brug overkomende ontmoette mij eene brugman zo als ik bij informatie vernomen heb, zijnde rijzig van gestalte, schond mij voor een fransche sodom; Ik vroeg of mij dat aanging, hij antwoordde mij Ja, Bliksem en gaf mij een slag aan het hoofd en greep mij aan.

Ik wilde mij verdedigen toen ik zag dat het ernst was en gaf hem een zelfde slag, wanneer terstond eenige

oproerige soldaten op mij toeschooten.

Het regende van vloeken en slaagen op mij. Ik nam de vlugt tot aan de steenplaats van de Heer Lastdrager, konde toen niet meer loopen. Ik gaf mij aan het lot over maar deertlijk ben ik mishandeld waarvan de knechts van gen: Heer kunnen getuigen. Met stokken wierd ik op hoofd, lichaam en gezigt geslaagen. Ik was vol builen, de tanden door mijn lippen en vol bloed. Meer dan f 150.- aan waarde had ik bij mij waar wel f 20.- van beschadigd is. Des avonds was ik bij de Russische Prins geïnviteerd om muziek te maaken. Ik verscheen in mijn zelfde gewaad. Ik verhaalde hem de gansche zaak. Raade mij dit aan te geeven. De Rechter zoude mij recht verschaffen, dog

de Commissaris van Politie aan wien ik het heb aangegeven is nu weg. Ik heb mij bij de thans regerende overheid beklaagd, die mij bij Uw Ed. geadresseerd hebben.

Ik leef als stil burger en heb nooit iemand beledigd en wil dus ook niet beledigd worden, dus Mijn Heer het is aan U dat ik mij vervoege met verzoek mij Regt te verschaffen en onderzoek naar deze zaak te doen. De Heer Lastdrager kan met zijn bediendens van de zaak getuigen.

Dikwijls heb ik aan de Brugman en een Alexander Slok gezegd dat wanneer ik een fransman was, zij mij moesten opbrengen maar niet mishandelen, want dat ik het aan den Maire zou aangeven. Maar het antwoord was: wij hebben maling aan den Maire, slaat den Bliksem dood.

Gepasseerde donderdag 8 daagen was ik in den Haag bij zijne Koninklijke Hoogheid. Ik heb niets van deeze zaak gezegd, verzoeken dus dat Uw Ed. mij regt zult verschaffen en bij aldien Uw Ed. geen Maire of Rechter mogt zijn, meld mij zulks dan zal ik wachten tot zijne Hoogheid in Utrecht komt en diene de zaak

zelf aan.

Mijne voorouders hebben sinds de 14e eeuw tot aan 1795 het huis van Oranje gediend. Ik zelf ben altijd een eerste voorstander daarvan geweest en om nu als fransman aangezien en zo mishandeld te worden, zal ik nimmer onaangeraakt laten.

Derhalven mijn Heer de Maire een antwoord hierop zal mij hoogst aangenaam zijn om te weten of gij deeze zaak kunt handhaaven of niet. Ik eindige en tekene mij met respect.

Uw Ed. Dienaar

Utrecht, 17 December 1813

(.) Kempen.

N.B. De steenplaats van Lastdrager lag voorbij Vechtenstein - de IJsvogel.

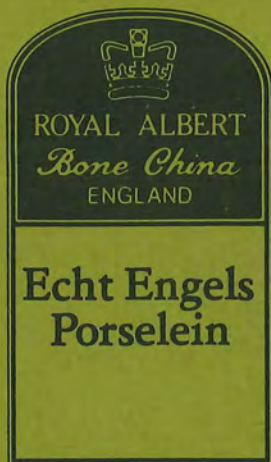
Het voornemen van Kempen om via de nieuwe straatweg naar Utrecht te gaan, werd door zijn aanvallers verijdeld.

Hebt U goed kennis genomen van het

KRINGNIEUWS op bladzij 21 over:

**Tentoonstelling Tienhoven
Bustocht Amerongen
Historische Kring Dag
Slot Zuylen
Concert N.H. kerk**

????

Vraag inlichtingen bij uw
speciaalzaak
LUXE GESCHENKEN
A.v.d.BOSCH OLIJVE
Maarssen
tel.: 61632

radio- en tv - speciaalzaak

B. Huis in 't Veld - Diependaalsedijk 1
Maarssen - Telefoon: 03465 - 62081

g.terwee

parkweg 15 maarssen
telefoon 61301

In het pand waar nu Café Ome Klaas zijn klanten een gastvrij onthaal bezorgt is al sinds 1780 een horecabedrijf gevestigd. In die tijd nog een herberg. Maar steeds stond en staat nog een goede dienstverlening aan de klant voorop.

Wij verzorgen uw koud buffet, fondue en barbecue op uw personeelsavonden, verjaardagspartij of huwelijksfeest wilt u liever de gewone Hollandse pot, ook dat kan. Er is accommodatie voor circa 60 personen. Een partijtje biljart? Kom rustig eens binnen en misschien wordt u wel lid van de bij ons spelende biljartvereniging.

U kunt altijd reserveren! in

CAFÉ OME KLAAS

**Op de Lange Gracht 43 in Maarssen
of telefonisch 03465-61409 of 62019**